

Sygn. akt V KK 603/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej

w sprawie **M. W.**

oskarżonego z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 26 lutego 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego - na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 22 lutego 2018 r., sygn. akt VII Ka (Ks) (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Ż.

z dnia 5 października 2017 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 5 października 2017 r. (sygn. akt II K (...)) M. W. został uznany winnym tego, że *„będąc Prezesem firmy „H.” Sp. z o.o., Z., ul. K. i będąc odpowiedzialny za prowadzenie spraw gospodarczych tej firmy w okresie od 01.12.2015 r. do 13.01.2016 r. w lokalu znajdującym się w Ż., przy ul. K. w którym działalność gospodarczą, prowadzi firma B. z Ż., bez stosownego zezwolenia na urządzenie gier urządził grę na czterech automatach do gier o nazwie:*

A.” numer (...),

A.” numer (...),

„A.” numer (...),

A.” numer (...), czym naruszony został art. 6 ust 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 roku o grach hazardowych (Dz. U. nr 201, poz. 1540, z 2009r. z późn. zm.)” tj. o czynu z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.” i za ten czyn wymierzono oskarżonemu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 100 złotych.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Z. z dnia 22 lutego 2018 r. (sygn. akt VII Ka (...)) wyrok powyższy zmieniono w ten sposób, że uchylono wyrok wobec M. W. i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. umorzono postępowanie karne w zakresie czynu oskarżonego.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu wyrokowi *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, a mianowicie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. polegające na wyrażeniu błędnego poglądu prowadzącego się do uznania, że czyn w postaci przestępstwa skarbowego, którego popełnienie zarzucono M. W. w niniejszej sprawie, jest tożsamy i został popełniony w krótkich odstępach czasu z wykorzystaniem tej samej sposobności, z czynami, co do których postępowania karne skarbowe przeciwko temu samemu oskarżonemu zostało prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 26 kwietnia 2017 r., o sygnaturze II K (...), czego następstwem było*

niezasadne umorzenie postępowania karnego skarbowego prowadzonego wobec oskarżonego z uwagi na błędne przyjęcie zaistnienie ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej.”

Podnosząc powyższe zarzuty Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Słusznie wskazano, co znajduje oparcie w stabilnej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, iż instytucja czynu ciągłego przewidziana w art. 6 § 2 k.k.s. nie może być stosowana do przestępstwa skarbowego z art. 107 § 1 k.k.s. (por. wyrok z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 399/18). Nie jest zasadne, odwołanie się bezpośrednio do kryteriów wskazanych w art. 6 § 2 k.k.s. dla oceny, jakie są warunki uznania wielości zachowań za jedno przestępstwo „urządzenia” lub „prowadzenia” gier hazardowych z art. 107 § 1 k.k.s. Kryteria te muszą zostać odtworzone na gruncie samego art. 107 § 1 k.k.s.

Sąd odwoławczy, co wynika z uzasadnienia wyroku analizując, czy wystąpiła w sprawie powaga rzeczy osądzonej odwołał się do konstrukcji i normatywnych konsekwencji stosowania w poprzednich wyrokach dotyczących oskarżonego art. 6 § 2 k.k.s. W kasacji określono takie postąpienie Sądu jako naruszenie „prawa materialnego”. Naruszenie to ma jednak specyficzny charakter. Oceniając bowiem z urzędu, czy w sprawie zachodzi wspomniana wyżej negatywna przesłanka procesowa, Sąd odwołał się do konstrukcji czynu ciągłego, mającej charakter normatywny. Odwołanie się do tej konstrukcji wyznaczyło zaś zakres określonych ustaleń faktycznych, związanych ze sposobem działania oskarżonego, prowadzących Sąd odwoławczy do wniosku, że zarzucony temu oskarżonemu czyn w istocie był już przedmiotem wcześniejszego prawomocnego rozstrzygnięcia. Sąd zastosował art. 6 § 2 k.k.s w specyficzny sposób, tj. nie jako podstawę własnego rozstrzygnięcia o zachowaniu zarzuconym w sprawie, ale przyjął go jako definicję normatywną, przesądzającą o wielości zachowań i konsekwencji ich osądzenia. W takim ujęciu stanowiło to zastosowanie prawa materialnego, które w konsekwencji

doprowadziło Sąd odwoławczy do ustalenia, że zarzucony oskarżonemu czyn stanowi zachowanie wchodzące w skład czynu ciągłego, który został już wcześniej osądzony.

Pamiętać jednak należy, że sąd karny zachowuje samodzielność jurysdykcyjną w kwalifikacji prawnej czynu, który jest przedmiotem postępowania (art. 8 k.p.k.). Oznacza to, że sąd ten samodzielnie rozstrzyga, czy np. zachowanie będące przedmiotem postępowania zostało już osądzone w innym postępowaniu. Przyjęta w tym innym postępowaniu kwalifikacja prawna, może co najwyżej stanowić wskazówkę do wnioskowania o przedmiocie orzekania we wcześniejszym postępowaniu. Nie wiąże jednak innych sądów karnych. Bowiem dla ustalenia, czy zachodzi powaga rzeczy osądzonej, znaczenie ma wyłącznie opis czynu, a nie jego prawna kwalifikacja.

Oznacza to, że przyjęcie przez sąd powagi rzeczy osądzonej wymaga samodzielnego ustalenia czy zachowanie będące przedmiotem postępowania było częścią osądzonej już wcześniej aktywności sprawcy, mającej charakter czynu ciągłego lub przestępstwa wieloczynowego. Ustalenia tego sąd dokonuje bez względu na to, w jaki sposób kwalifikowano zachowania sprawcy we wcześniejszym orzeczeniu sądowym (wcześniejszych orzeczeniach). Nie ma więc w szczególności znaczenia, czy przyjmowano wówczas konstrukcję czynu ciągłego z art. 12 k.k. lub art. 6 § 2 k.k.s., czy też nie. Badając z urzędu, czy nie zachodzi sytuacja powagi rzeczy osądzonej, sąd samodzielnie ustala, czy spełnione zostały przesłanki ciągłości lub wieloczynowości, mając na względzie opis czynu, będący przedmiotem wcześniejszego postępowania i – o ile to konieczne – dokonując niezbędnych ustaleń faktycznych w zakresie znamion warunkujących przyjęcie ciągłości lub wieloczynowości.

W zaskarżonym orzeczeniu Sądu odwoławczego wskazano, że M. W. przed wydaniem wyroku przez Sąd I instancji był kilkakrotnie prawomocnie skazany za czyny ciągle kwalifikowane z art. 107 § 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s., a jak wynika z uzasadnienia wyroku (s. 4-5) sąd uznał się związany tak zakwalifikowanymi rozstrzygnięciami. Odwołując się bowiem do tej kwalifikacji prawnej i wynikających z niej przesłanek „ciągłości”, doszedł następnie do wniosku, że uprzednie prawomocne skazanie sprawcy za szereg tożsamyh czynów

popołnionych w warunkach jednego czynu ciągłego powoduje ukaranie go za wszystkie takie same czyny popołnione w przyjętym okresie czasu, a więc także za te, które nie zostały wcześniej ustalone (s. 5).

Tymczasem Sąd odwoławczy powinien samodzielnie ocenić, czy faktycznie opisy czynów przypisanych M. W., a ujętych w poprzednich wyrokach, dają podstawę do stwierdzenia, że zachowanie będące przedmiotem postępowania przed tym Sądem, stanowi element jednego czynu zabronionego z art. 107 § 1 k.k.s. W tym celu Sąd musi zrekonstruować warunki, jakie na gruncie tego przepisu decydują o uznaniu wielości zachowań za jedno przestępstwo skarbowe z art. 107 § 1 k.k.s, co oczywiście nie wyklucza posilkowego odwoływania się do innych regulacji odnoszących się do prawnej jedności czynu, w tym do art. 6 § 2 k.k.s.

Nie przesądzając rezultatów tej oceny, należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.. W ponownym postępowaniu Sąd będzie zobowiązany do oceny tego, czy istotnie spełnione są kryteria prawnej jedności czynu z art. 107 § 1 k.k.s. w odniesieniu do zachowań będących przedmiotem postępowania przed tym sądem oraz objętych wcześniejszymi wyrokami innych sądów, odnosząc się w tym zakresie do aktualnego orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Ponadto badając kontekst zapadłych już wobec oskarżonego wyroków skazujących Sąd może rozważyć także zasadność skorzystania z mechanizmu przewidzianego w art. 11 k.p.k.